

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету
педагогіки і психології
_____ проф. Олефіренко Т.О.
(підпис)
« ____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

Психологія дошкільна

освітнього рівня Бакалавр

галузі знань : 0101 Освіта/Педагогіка

спеціальності 013 Початкова освіта

освітньо-професійні програми: 1. Початкова освіта та практична психологія

2. Початкова освіта та іноземна мова

3. Початкова освіта та дошкільна освіта

Шифр за навчальним планом ВВ1.1

Термін навчання 1 рік 10 місяців

Київ 2021

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми з дисципліни «Психологія і педагогіка дошкільна», затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова « » 2021 року, протокол № .

Розробники програми: Лозенко А.П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методики початкового навчання факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і методики початкової освіти

«30 » серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Матвієнко О.В.

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ВВ1.1

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю
Галузь знань (шифр, назва)	Кількість кредитів - 3	<p>Методи навчання:</p> <p>I. За зовнішньою формою прояву (за джерелом передачі інформації):</p> <p>1. Словесні (пояснення, бесіда, розповідь, робота з книгою, лекція, диспут, інструктування, роз'яснення).</p> <p>2. Наочні (спостереження, ілюстрування, демонстрування).</p> <p>3. Практичні (вправа, практична робота).</p> <p>II. За внутрішньою сутністю:</p> <p>1. За рівнем пізнавальної активності учнів (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький).</p> <p>2. За логікою розгортання думки та змісту (індуктивний, дедуктивний, традуктивний).</p>
Спеціальність (код, назва)	Загальна кількість годин - <i>Заочна -90</i>	
Освітній рівень (бакалавр)	Лекції:	
	6	
	Практичні заняття:	
Вибіркова	4	
	Лабораторні заняття:	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 2021	Індивідуальна робота:	<p>Форми поточного контролю:</p> <p>усна відповідь, доповідь, конспектування, анотація, вправа, поточний тестовий модульний контроль, різні види завдань (репродуктивні, творчі, проблемні), самостійна робота.</p>
Семестр 1	Самостійна робота: 80	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: - самостійна робота		<p>Форма підсумкового контролю - залік</p>
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:	
Мова навчання -	10/80	

Предмет вивчення навчальної дисципліни: психологія і педагогіка дошкільна.

Міждисциплінарні зв'язки: «Історія педагогіки», «Основи педагогіки зі вступом до спеціальності», «Загальна психологія», «Історія української державності», «Українська культура», «Анатомія, фізіологія дітей з основами генетики та валеології», «Філософія», «Теорія та методика виховання», «Психологія вікова та педагогічна з основами психодіагностики».

Мета і завдання навчальної дисципліни: сформувати у студентів систему знань із психології і педагогіки дошкільної та вмінь застосовувати їх у майбутній професійно-педагогічній діяльності.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p><i>Знати:</i> Предмет і методи дитячої психології. Проблеми розвитку у психології та педагогіці. Особливості розвитку вищої нервової діяльності. Про роль діяльності у розвитку особистості. Особливості психічного розвитку дитини-немовляти (2,5 міс. -1 рік), дитини раннього віку (1-3 роки). Особливості розвитку психіки дитини дошкільного та молодшого шкільного віку (3- 6-7 років). Особливості розвитку особистості дитини дошкільного віку.</p> <p><i>Вміти:</i> аналізувати та характеризувати предмет і методи дитячої психології, проблеми розвитку у психології та педагогіці, особливості розвитку вищої нервової діяльності, роль діяльності у розвитку особистості, особливості психічного розвитку дитини-немовляти (2,5 міс. -1 рік), дитини раннього віку (1-3 роки), особливості розвитку психіки дитини дошкільного та молодшого шкільного віку (3- 6-7 років), особливості розвитку особистості дитини</p>	<p>Здатність визначати та аналізувати та характеризувати предмет і методи дитячої психології, проблеми розвитку у психології та педагогіці, особливості розвитку вищої нервової діяльності, роль діяльності у розвитку особистості, особливості психічного розвитку дитини-немовляти (2,5 міс. -1 рік), дитини раннього віку (1-3 роки), особливості розвитку психіки дитини дошкільного та молодшого шкільного віку (3- 6-7 років), особливості розвитку особистості дитини</p>

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)	Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)

		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
	Модуль 1. Психологія дошкільна. Тема 1. Предмет і методи дитячої психології.							1			6
	Тема 2. Проблема розвитку у психології та педагогіці. Розвиток вищої нервової діяльності. Роль діяльності у розвитку особистості.							1	1		6
	Тема 3. Психічний розвиток дитини-немовляти (2,5 міс. -1 рік). Особливості психічного розвитку дитини раннього віку (1-3 роки).							1	1		6
	Тема 4. Особливості розвитку психіки дитини дошкільного та молодшого шкільного віку (3- 6-7 років).							1	1		6
	Тема 5. Розвиток діяльності дошкільника.							1			6
	Тема 6. Розвиток особистості дитини.							1	1		8
Разом:							16	6	4		80

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	3.1.Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин

		Всього	в т.ч. лекцій
	<p>Модуль 1. Психологія дошкільна. Тема 1. Предмет і методи дитячої психології. <i>Зміст теми.</i> Розвиток психіки дитини перших семи років – предмет дошкільної психології. Дитяча психологія як частина вікової психології. Зв'язок дитячої психології з іншими науками. Методологічні принципи психіки дитини. Основні завдання та закономірності психічного розвитку дитини. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+). 2. Вікова психологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів [Текст] / К. В. Дубініна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т педагогіки і психології, Каф. психології і педагогіки. - Київ : Слово, 2017. - 175 с. 3. Власова О.І. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова. - К. : Либідь, 2005. - 400 с. 4. Гуцало Е. Педагогічна психологія. Практикум [Текст] : [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Емілія Гуцало ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : Александрова М. В., 2013. - 202 с. 5. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И.А. Зимняя. – [Изд. второе, доп., испр. и перераб.]. – М. : Издательская корпорация «Логос», 1999. – 382 с. 6. Карпенко Є. Психологія дошкільця [Текст] / Є. Карпенко // Вікова та педагогічна психологія: актуальні студії сучасних українських учених : Навчальний посібник / Є. В. Карпенко. - Дрогобич : Посвіт, 2014. - С. 6-25 . 7. Кулачківська С. Сучасні психологічні вимоги до дитячого садка [Текст] / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільне виховання. - 2000.-N1. - С.18-19. 8. Л.Г.Подоляк Світ емоцій старшого дошкільника [Текст] / Подоляк Л.Г.; НПУ ім.М.П.Драгоманова // Психологія: Зб.наук.праць: Вип.4 (7). - К.,1999. - С.200-205. 9. Л.Подоляк. Шестирічна дитина: яка вона? [Текст] / Подоляк Л., Карабаєва І. // Початкова освіта. - 2001.-N18,19. - С.4,С.4. 10. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Лисянська ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : [б.в.], 2002. - 210 с. 11. Основы психологической антропологии [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. пед. уч.заведений / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. - М. : Школа-Пресс, 1995 .Кн. 1 : Психология человека: Введение в психологию субъективности. - [Б. м.] : [б.в.], 1995. - 384 с. 12. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / О. М. Степанов. - К. : Академвидав, 2011. - 413 с. - (Альма-матер). 13. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; [уклад.]: Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. - Чернівці : Технодрук, 2014. - 239 с. 	6	1

14. Педагогічна психологія. Лекції [Текст] : навч. посіб. / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. - 143 с.
15. Педагогічна психологія: дошкільний вік [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. С. Мельник ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Пед. ін-т. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. - 142 с.
16. Подоляк Л. Кулачківська С. Навіщо дошкільняті перехідний вік [Текст] : (Адаптація першокласників до навчання) / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільне виховання. - 2001.-N5. - С.6-7.
17. Савчин М.В. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посібник / М. В. Савчин. - К. : Академвидав, 2007. - 422 с. - (Серія "Альма-матер"). - Бібліогр.: с. 417-422.
18. Урунтаева Г.А. Дошкольная психология: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. Заведений
19. . -- 5-е изд., стереотип. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. - 336 с.

Тема 2. Проблема розвитку у психології та педагогії. Розвиток вищої нервової діяльності. Роль діяльності у розвитку особистості.

Зміст теми. Характеристика теорій психічного розвитку дитини у зарубіжній та вітчизняній психології. Спадковість, середовище та виховання як ключові фактори розвитку і формування особистості. Періодизація дитинства і стадіальність розвитку. Особливості розвитку нервової системи дитини. Розвиток рефлексорної діяльності. Роль діяльності у розвитку особистості. Загальна характеристика діяльності. Характеристика основних видів діяльності і їх роль у розвитку дитини: ігрова діяльність, побутова діяльність, трудова діяльність, навчальна діяльність.

Рекомендовані інформаційні джерела

20. Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+).
21. Вікова психологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів [Текст] / К. В. Дубініна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т педагогіки і психології, Каф. психології і педагогіки. - Київ : Слово, 2017. - 175 с.
22. Власова О.І. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова. - К. : Либідь, 2005. - 400 с.
23. Гуцало Е. Педагогічна психологія. Практикум [Текст] : [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Емілія Гуцало ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : Александрова М. В., 2013. - 202 с.
24. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И.А. Зимняя. – [Изд. второе, доп., испр. и перераб.]. – М. : Издательская корпорация «Логос», 1999. – 382 с.
25. Карпенко Є. Психологія дошкілля [Текст] / Є. Карпенко // Вікова та педагогічна психологія: актуальні студії сучасних українських учених : Навчальний посібник / Є. В. Карпенко. - Дрогобич : Посвіт, 2014. - С. 6-25 .
26. Кулачківська С. Сучасні психологічні вимоги до дитячого садка [Текст] / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільне виховання. - 2000.-N1. - С.18-19.

	<p>27. Л.Г.Подольяк Світ емоцій старшого дошкільника [Текст] / Подольяк Л.Г.; НПУ ім.М.П.Драгоманова // Психологія: Зб.наук.праць: Вип.4 (7). - К.,1999. - С.200-205.</p> <p>28. Л.Подольяк. Шестирічна дитина: яка вона? [Текст] / Подольяк Л., Карабаєва І. // Початкова освіта. - 2001.-N18,19. - С.4,С.4.</p> <p>29. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Лисянська ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : [б.в.], 2002. - 210 с.</p> <p>30. Основы психологической антропологии [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. пед. уч.заведений / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. - М. : Школа-Пресс, 1995 .Кн. 1 : Психология человека: Введение в психологию субъективности. - [Б. м.] : [б.в.], 1995. - 384 с.</p> <p>31. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / О. М. Степанов. - К. : Академвидав, 2011. - 413 с. - (Альма-матер).</p> <p>32. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; [уклад.]: Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. - Чернівці : Технодрук, 2014. - 239 с.</p> <p>33. Педагогічна психологія. Лекції [Текст] : навч. посіб. / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. - 143 с.</p> <p>34. Педагогічна психологія: дошкільний вік [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. С. Мельник ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Пед. ін-т. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. - 142 с.</p> <p>35. Подольяк Л. Кулачківська С. Навіщо дошкільняті перехідний вік [Текст] : (Адаптація першокласників до навчання) / Кулачківська С., Подольяк Л. // Дошкільне виховання. - 2001.-N5. - С.6-7.</p> <p>36. Савчин М.В. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посібник / М. В. Савчин. - К. : Академвидав, 2007. - 422 с. - (Серія "Альма-матер"). - Бібліогр.: с. 417-422.</p> <p>37. Урунтаєва Г.А. Дошкольная психология: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. -- 5-е изд., стереотип. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. - 336 с.</p> <p>Тема 3. Психічний розвиток дитини-немовляти (2,5 міс. -1 рік). Особливості психічного розвитку дитини раннього віку (1-3 роки).</p> <p><i>Зміст теми.</i> Соціальна ситуація розвитку. Розвиток пізнавальних процесів. Емоційний розвиток. Характеристика провідного виду діяльності. Новоутворення та вікові кризи.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>Тема 4. Особливості розвитку психіки дитини дошкільного та молодшого шкільного віку (3- 6-7 років).</p> <p><i>Зміст теми.</i> Соціальна ситуація розвитку. Розвиток пізнавальних процесів. Розвиток емоційно-вольової сфери. Характеристика провідного виду діяльності. Новоутворення та вікові кризи. Психологічна готовність дитини до навчання в школі.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p>		<p>1</p> <p>1</p>
--	--	--	-------------------

38. Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+).
39. Вікова психологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів [Текст] / К. В. Дубініна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т педагогіки і психології, Каф. психології і педагогіки. - Київ : Слово, 2017. - 175 с.
40. Власова О.І. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова. - К. : Либідь, 2005. - 400 с.
41. Гуцало Е. Педагогічна психологія. Практикум [Текст] : [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Емілія Гуцало ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : Александрова М. В., 2013. - 202 с.
42. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И.А. Зимняя. – [Изд. второе, доп., испр. и перераб.]. – М. : Издательская корпорация «Логос», 1999. – 382 с.
43. Карпенко Є. Психологія дошкілля [Текст] / Є. Карпенко // Вікова та педагогічна психологія: актуальні студії сучасних українських учених : Навчальний посібник / Є. В. Карпенко. - Дрогобич : Посвіт, 2014. - С. 6-25 .
44. Кулачківська С. Сучасні психологічні вимоги до дитячого садка [Текст] / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільне виховання. - 2000.-N1. - С.18-19.
45. Л.Г.Подоляк Світ емоцій старшого дошкільника [Текст] / Подоляк Л.Г.; НПУ ім.М.П.Драгоманова // Психологія: Зб.наук.праць: Вип.4 (7). - К.,1999. - С.200-205.
46. Л.Подоляк. Шестирічна дитина: яка вона? [Текст] / Подоляк Л., Карабаєва І. // Початкова освіта. - 2001.-N18,19. - С.4,С.4.
47. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Лисянська ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : [б.в.], 2002. - 210 с.
48. Основы психологической антропологии [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. пед. уч.заведений / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. - М. : Школа-Пресс, 1995 .Кн. 1 : Психология человека: Введение в психологию субъективности. - [Б. м.] : [б.в.], 1995. - 384 с.
49. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / О. М. Степанов. - К. : Академвидав, 2011. - 413 с. - (Альма-матер).
50. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; [уклад.]: Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. - Чернівці : Технодрук, 2014. - 239 с.
51. Педагогічна психологія. Лекції [Текст] : навч. посіб. / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. - 143 с.
52. Педагогічна психологія: дошкільний вік [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. С. Мельник ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Пед. ін-т. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. - 142 с.
53. Подоляк Л. Кулачківська С. Навіщо дошкільняті перехідний вік [Текст] : (Адаптація першокласників до навчання) / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільне виховання. - 2001.-N5. - С.6-7.
54. Савчин М.В. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посібник / М. В. Савчин. - К. : Академвидав, 2007. - 422 с. - (Серія "Альма-матер"). - Бібліогр.: с. 417-422.

	<p>55. Урунтаева Г.А. Дошкольная психология: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. -- 5-е изд., стереотип. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. - 336 с.</p> <p>Тема 5.Розвиток діяльності дошкільника. <i>Зміст теми.</i> Побутова діяльність. Ігрова діяльність. Конструктивна діяльність. Зображувальна діяльність. Навчальна діяльність. Трудова діяльність. Спілкування з дорослими та однолітками. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>56. Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+).</p> <p>57. Вікова психологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів [Текст] / К. В. Дубініна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т педагогіки і психології, Каф. психології і педагогіки. - Київ : Слово, 2017. - 175 с.</p> <p>58. Власова О.І. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова. - К. : Либідь, 2005. - 400 с.</p> <p>59. Гуцало Е. Педагогічна психологія. Практикум [Текст] : [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Емілія Гуцало ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : Александрова М. В., 2013. - 202 с.</p> <p>60. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И.А. Зимняя. – [Изд. второе, доп., испр. и перераб.]. – М. : Издательская корпорация «Логос», 1999. – 382 с.</p> <p>61. Карпенко Є. Психологія дошкілля [Текст] / Є. Карпенко // Вікова та педагогічна психологія: актуальні студії сучасних українських учених : Навчальний посібник / Є. В. Карпенко. - Дрогобич : Посвіт, 2014. - С. 6-25 .</p> <p>62. Кулачківська С. Сучасні психологічні вимоги до дитячого садка [Текст] / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільне виховання. - 2000.-N1. - С.18-19.</p> <p>63. Л.Г.Подоляк Світ емоцій старшого дошкільника [Текст] / Подоляк Л.Г.; НПУ ім.М.П.Драгоманова // Психологія: Зб.наук.праць: Вип.4 (7). - К.,1999. - С.200-205.</p> <p>64. Л.Подоляк. Шестирічна дитина: яка вона? [Текст] / Подоляк Л., Карабаєва І. // Початкова освіта. - 2001.-N18,19. - С.4,С.4.</p> <p>65. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Лисянська ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : [б.в.], 2002. - 210 с.</p> <p>66. Основы психологической антропологии [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. пед. уч.заведений / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. - М. : Школа-Пресс, 1995 .Кн. 1 : Психология человека: Введение в психологию субъективности. - [Б. м.] : [б.в.], 1995. - 384 с.</p> <p>67. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / О. М. Степанов. - К. : Академвидав, 2011. - 413 с. - (Альма-матер).</p> <p>68. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; [уклад.]: Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. - Чернівці : Технодрук, 2014. - 239 с.</p> <p>69. Педагогічна психологія. Лекції [Текст] : навч. посіб. / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. - 143 с.</p>	1	
--	--	---	--

70. Педагогічна психологія: дошкільний вік [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. С. Мельник ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Пед. ін-т. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. - 142 с.
71. Подоляк Л. Кулачківська С. Навіщо дошкільняті перехідний вік [Текст] : (Адаптація першокласників до навчання) / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільне виховання. - 2001.-N5. - С.6-7.
72. Савчин М.В. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посібник / М. В. Савчин. - К. : Академвидав, 2007. - 422 с. - (Серія "Альма-матер"). - Бібліогр.: с. 417-422.
73. Урунтаева Г.А. Дошкольная психология: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. -- 5-е изд., стереотип. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. - 336 с.

Тема 6. Розвиток особистості дитини.

Зміст теми. Формування деяких сторін особистості у ранньому дитинстві. Формування особистості в дошкільному віці. Формування особистості у молодшому шкільному віці.

Рекомендовані інформаційні джерела

74. Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+).
75. Вікова психологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів [Текст] / К. В. Дубініна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т педагогіки і психології, Каф. психології і педагогіки. - Київ : Слово, 2017. - 175 с.
76. Власова О.І. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова. - К. : Либідь, 2005. - 400 с.
77. Гуцало Е. Педагогічна психологія. Практикум [Текст] : [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Емілія Гуцало ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : Александрова М. В., 2013. - 202 с.
78. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И.А. Зимняя. – [Изд. второе, доп., испр. и перераб.]. – М. : Издательская корпорация «Логос», 1999. – 382 с.
79. Карпенко Є. Психологія дошкілля [Текст] / Є. Карпенко // Вікова та педагогічна психологія: актуальні студії сучасних українських учених : Навчальний посібник / Є. В. Карпенко. - Дрогобич : Посвіт, 2014. - С. 6-25 .
80. Кулачківська С. Сучасні психологічні вимоги до дитячого садка [Текст] / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільне виховання. - 2000.-N1. - С.18-19.
81. Л.Г.Подоляк Світ емоцій старшого дошкільника [Текст] / Подоляк Л.Г.; НПУ ім.М.П.Драгоманова // Психологія: Зб.наук.праць: Вип.4 (7). - К.,1999. - С.200-205.
82. Л.Подоляк. Шестирічна дитина: яка вона? [Текст] / Подоляк Л., Карабаєва І. // Початкова освіта. - 2001.-N18,19. - С.4,С.4.
83. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Лисянська ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : [б.в.], 2002. - 210 с.
84. Основы психологической антропологии [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. пед. уч.заведений / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. - М. :

	<p>Школа-Пресс, 1995 .Кн. 1 : Психология человека: Введение в психологию субъективности. - [Б. м.] : [б.в.], 1995. - 384 с.</p> <p>85. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / О. М. Степанов. - К. : Академвидав, 2011. - 413 с. - (Альма-матер).</p> <p>86. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; [уклад.]: Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. - Чернівці : Технодрук, 2014. - 239 с.</p> <p>87. Педагогічна психологія. Лекції [Текст] : навч. посіб. / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. - 143 с.</p> <p>88. Педагогічна психологія: дошкільний вік [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. С. Мельник ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Пед. ін-т. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. - 142 с.</p> <p>89. Подоляк Л. Кулачківська С. Навіщо дошкільняті перехідний вік [Текст] : (Адаптація першокласників до навчання) / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільне виховання. - 2001.-N5. - С.6-7.</p> <p>90. Савчин М.В. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посібник / М. В. Савчин. - К. : Академвидав, 2007. - 422 с. - (Серія "Альма-матер"). - Бібліогр.: с. 417-422.</p> <p>91. Урунтаева Г.А. Дошкольная психология: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. -- 5-е изд., стереотип. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. - 336 с.</p>		
--	--	--	--

4.2. Плани практичних занять

Практичне заняття №1 Тема: Проблема розвитку у психології. Розвиток вищої нервової діяльності. Роль діяльності у розвитку особистості.

План: Характеристика теорій психічного розвитку дитини у зарубіжній та вітчизняній психології. Спадковість, середовище та виховання як ключові фактори розвитку і формування особистості. Періодизація дитинства і стадіальність розвитку. Особливості розвитку нервової системи дитини. Розвиток рефлексорної діяльності. Роль діяльності у розвитку особистості. Загальна характеристика діяльності. Характеристика основних видів діяльності і їх роль у розвитку дитини: ігрова діяльність, побутова діяльність, трудова діяльність, навчальна діяльність.

Завдання та запитання.

1. Охарактеризуйте ключові теорії психічного розвитку дитини у зарубіжній та вітчизняній психології. Оформіть роботу у вигляді таблиці із назвами граф: назва теорії (концепції), представники (прізвища науковців), погляди дослідників, позитивні сторони теорії, недоліки.
2. Намалуйте та охарактеризуйте «трикутник Й.Шванцари» щодо взаємодії ключових факторів розвитку особистості.
3. Доведіть, що активність, діяльність та спілкування є не менш важливими факторами розвитку і формування особистості.
4. Здійсніть порівняльний аналіз вікової періодизації в психології, педагогіці, медицині. Результати оформіть у таблиці.
5. Визначіть та опишіть особливості розвитку нервової системи дитини. Розвиток рефлексорної діяльності.

6. Дайте характеристику «теорії діяльності» О.М.Леонтьєва. Опишіть особливості основних видів діяльності і їх роль у розвитку дитини (ігрова діяльність, побутова діяльність, трудова діяльність, навчальна).

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+).
2. Вікова психологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів [Текст] / К. В. Дубініна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т педагогіки і психології, Каф. психології і педагогіки. - Київ : Слово, 2017. - 175 с.
3. Власова О.І. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова. - К. : Либідь, 2005. - 400 с.
4. Гуцало Е. Педагогічна психологія. Практикум [Текст] : [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Емілія Гуцало ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : Александрова М. В., 2013. - 202 с.
5. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И.А. Зимняя. - [Изд. второе, доп., испр. и перераб.]. - М. : Издательская корпорация «Логос», 1999. - 382 с.
6. Карпенко Є. Психологія дошкільця [Текст] / Є. Карпенко // Вікова та педагогічна психологія: актуальні студії сучасних українських учених : Навчальний посібник / Є. В. Карпенко. - Дрогобич : Посвіт, 2014. - С. 6-25 .
7. Кулачківська С. Сучасні психологічні вимоги до дитячого садка [Текст] / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільнє виховання. - 2000.-N1. - С.18-19.
8. Л.Г.Подоляк Світ емоцій старшого дошкільника [Текст] / Подоляк Л.Г.; НПУ ім.М.П.Драгоманова // Психологія: Зб.наук.праць: Вип.4 (7). - К.,1999. - С.200-205.
9. Л.Подоляк. Шестирічна дитина: яка вона? [Текст] / Подоляк Л., Карабаєва І. // Початкова освіта. - 2001.-N18,19. - С.4,С.4.
10. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Лисянська ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : [б.в.], 2002. - 210 с.
11. Основы психологической антропологии [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. пед. уч.заведений / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. - М. : Школа-Пресс, 1995 .Кн. 1 : Психология человека: Введение в психологию субъективности. - [Б. м.] : [б.в.], 1995. - 384 с.
12. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / О. М. Степанов. - К. : Академвидав, 2011. - 413 с. - (Альма-матер).
13. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; [уклад.]: Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. - Чернівці : Технодрук, 2014. - 239 с.
14. Педагогічна психологія. Лекції [Текст] : навч. посіб. / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. - 143 с.
15. Педагогічна психологія: дошкільний вік [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. С. Мельник ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Пед. ін-т. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. - 142 с.
16. Подоляк Л. Кулачківська С. Навіщо дошкільняти перехідний вік [Текст] : (Адаптація першокласників до навчання) / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільнє виховання. - 2001.- N5. - С.6-7.
17. Савчин М.В. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посібник / М. В. Савчин. - К. : Академвидав, 2007. - 422 с. - (Серія "Альма-матер"). - Бібліогр.: с. 417-422.
18. Урунтаева Г.А. Дошкольная психология: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. -- 5-е изд., стереотип. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. - 336 с.

Практичне заняття № 2. Тема: Особливості розвитку психіки дитини дошкільного та молодшого шкільного віку (3- 6-7 років). Розвиток діяльності дошкільника.

План: Соціальна ситуація розвитку. Розвиток пізнавальних процесів. Розвиток емоційно-вольової сфери. Характеристика провідного виду діяльності. Новоутворення та вікові кризи. Психологічна готовність дитини до навчання в школі. Побутова діяльність. Ігрова діяльність. Конструктивна

діяльність. Зображувальна діяльність. Навчальна діяльність. Трудова діяльність. Спілкування з дорослими та однолітками.

Завдання та запитання.

1. Складіть та заповніть таблицю «Особливості розвитку психіки дитини дошкільного та молодшого шкільного віку (3- 6-7 років)» із назвами граф: соціальна ситуація розвитку, розвиток пізнавальних процесів, розвиток емоційно-вольової сфери, характеристика провідного виду діяльності, новоутворення та вікові кризи.
2. Складіть та заповніть таблицю «Розвиток діяльності дошкільника» із назвами граф: Побутова діяльність. Ігрова діяльність. Конструктивна діяльність. Зображувальна діяльність. Навчальна діяльність. Трудова діяльність. Спілкування з дорослими та однолітками.
3. Визначіть структуру та опишіть поняття «психологічна готовність дитини до навчання в школі».

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+).
2. Вікова психологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів [Текст] / К. В. Дубініна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т педагогіки і психології, Каф. психології і педагогіки. - Київ : Слово, 2017. - 175 с.
3. Власова О.І. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова. - К. : Либідь, 2005. - 400 с.
4. Гуцало Е. Педагогічна психологія. Практикум [Текст] : [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Емілія Гуцало ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : Александрова М. В., 2013. - 202 с.
5. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И.А. Зимняя. – [Изд. второе, доп., испр. и перераб.]. – М. : Издательская корпорация «Логос», 1999. – 382 с.
6. Карпенко Є. Психологія дошкільця [Текст] / Є. Карпенко // Вікова та педагогічна психологія: актуальні студії сучасних українських учених : Навчальний посібник / Є. В. Карпенко. - Дрогобич : Посвіт, 2014. - С. 6-25 .
7. Кулачківська С. Сучасні психологічні вимоги до дитячого садка [Текст] / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільнє виховання. - 2000.-N1. - С.18-19.
8. Л.Г.Подоляк Світ емоцій старшого дошкільника [Текст] / Подоляк Л.Г.; НПУ ім.М.П.Драгоманова // Психологія: Зб.наук.праць: Вип.4 (7). - К.,1999. - С.200-205.
9. Л.Подоляк. Шестирічна дитина: яка вона? [Текст] / Подоляк Л., Карабаєва І. // Початкова освіта. - 2001.-N18,19. - С.4,С.4.
10. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Лисянська ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : [б.в.], 2002. - 210 с.
11. Основы психологической антропологии [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. пед. уч.заведений / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. - М. : Школа-Пресс, 1995 .Кн. 1 : Психология человека: Введение в психологию субъективности. - [Б. м.] : [б.в.], 1995. - 384 с.
12. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / О. М. Степанов. - К. : Академвидав, 2011. - 413 с. - (Альма-матер).
13. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; [уклад.]: Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. - Чернівці : Технодрук, 2014. - 239 с.
14. Педагогічна психологія. Лекції [Текст] : навч. посіб. / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. - 143 с.
15. Педагогічна психологія: дошкільний вік [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. С. Мельник ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Пед. ін-т. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. - 142 с.

16. Подоляк Л. Кулачківська С. Навіщо дошкільняті перехідний вік [Текст] : (Адаптація першокласників до навчання) / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільнє виховання. - 2001.- N5. - С.6-7.
17. Савчин М.В. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посібник / М. В. Савчин. - К. : Академвидав, 2007. - 422 с. - (Серія "Альма-матер"). - Бібліогр.: с. 417-422.
18. Урунтаева Г.А. Дошкільна психологія: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. -- 5-е изд., стереотип. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. - 336 с.

Практичне заняття № 3. Тема: Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку. Гра як провідний вид діяльності дитини-дошкільника.

План: Фізичне, розумове, моральне, трудове, естетичне виховання дітей дошкільного віку. Теорія гри. Виховна і освітня цінність іграшки. Основні види ігор дітей дошкільного віку та їх характеристика.

Завдання та запитання.

1. Сформулюйте мету і завдання виховання дітей дошкільного віку.
2. Доведіть, що гра є провідним видом діяльності дитини-дошкільника. Аргументи підтвердіть науковими позиціями та наведіть приклади їх реалізації у практиці виховання дітей дошкільного віку.
3. Складіть класифікацію ігор дітей дошкільного віку та дайте їх характеристику.
4. Розробіть рекомендації вихователям і батькам щодо організації ігрової діяльності дітей-дошкільників.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+).
2. Вікова психологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів [Текст] / К. В. Дубініна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т педагогіки і психології, Каф. психології і педагогіки. - Київ : Слово, 2017. - 175 с.
3. Власова О.І. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова. - К. : Либідь, 2005. - 400 с.
4. Гуцало Е. Педагогічна психологія. Практикум [Текст] : [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Емілія Гуцало ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : Александрова М. В., 2013. - 202 с.
5. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И.А. Зимняя. – [Изд. второе, доп., испр. и перераб.]. – М. : Издательская корпорация «Логос», 1999. – 382 с.
6. Карпенко Є. Психологія дошкільня [Текст] / Є. Карпенко // Вікова та педагогічна психологія: актуальні студії сучасних українських учених : Навчальний посібник / Є. В. Карпенко. - Дрогобич : Посвіт, 2014. - С. 6-25 .
7. Кулачківська С. Сучасні психологічні вимоги до дитячого садка [Текст] / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільнє виховання. - 2000.-N1. - С.18-19.
8. Л.Г.Подоляк Світ емоцій старшого дошкільника [Текст] / Подоляк Л.Г.; НПУ ім.М.П.Драгоманова // Психологія: Зб.наук.праць: Вип.4 (7). - К.,1999. - С.200-205.
9. Л.Подоляк. Шестирічна дитина: яка вона? [Текст] / Подоляк Л., Карабаєва І. // Початкова освіта. - 2001.-N18,19. - С.4,С.4.
10. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Лисянська ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : [б.в.], 2002. - 210 с.

Практичне заняття № 4. Тема: Особливості навчання дітей дошкільного віку.

План: Зміст навчання дітей дошкільного віку. Принципи і типи навчання. Особливості методів і форм організації навчання дітей дошкільного віку.

Завдання та запитання.

1. Проаналізувати державні документи про освіту (а особливо – дошкільну).
2. Охарактеризувати Державний стандарт - базовий компонент дошкільної освіти.
3. Скласти систему принципів навчання.
4. Керуючись принципами навчання, розробити правила навчання дітей дошкільного віку для вихователів ДЗО.
5. Визначити, систематизувати та охарактеризувати особливості методів і форм організації навчання дітей дошкільного віку.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Актуальні проблеми дошкільного виховання [Текст] : міжвуз. зб. наук. праць / АПН України, Рівненський держ. педагогічний ін-т ; ред. А. М. Богуш, Т. І. Поніманська. - Рівне : [б.в.], 1997. - 176 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В. та ін. — К.: Видавництво, 2012. — 26 с. <http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/basic1/>
3. Богуславская З.М., Смирнова Е.О. Развивающие игры для детей младшего дошкольного возраста : Книга для воспитателей детского сада. – М.: Просвещение, 2001. – 207 с.
4. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі / А.М. Богуш, Н.В. Лисенко. – К., Знання 2002. – С. 36-49.
5. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. — 2-ге вид., переробл. та доповн. / Едуард Станіславович Вільчковський, Олександр Іванович Курок. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. — 428 с.
6. Гогоберидзе А.Г. Дошкольная педагогика с основами методик воспитания и обучения [Текст] : для бакалавров : учебник по направлению 050100 "Педагогическое образование" / под ред. А. Г. Гогоберидзе, О. В. Солнцевой. - 2-е изд., перераб. и доп. Москва [и др.] : Питер, 2015 - 460 с.
7. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. Керівник проекту В.О.Огневюк ; авт.кол.: Беленька Г. В., Богініч О. Л., Богданець-Білоskalенко Н. І. та ін.; Мін.осв. і науки України, Київ. Ун-т ім Б.Грінченка. – К. - 2016, 304 с.
8. Закон України «Про дошкільну освіту» / Верховна Рада України; Закон від 11.07.2001 № 2628-III, Документ 2628-14, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2016, підстава [911-19, 928-19, http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2628-14](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2628-14)
9. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ» Верховна Рада УРСР; Закон від 23.05.1991 № 1060-XII; Документ 1060-12, чинний, поточна редакція — Редакція від 08.07.2017, <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
10. Козлова С.А. Дошкольная педагогика [Текст] : учеб. пособие для студ. дошк. отделений и фак. сред. пед. учеб. заведений / С. А. Козлова, Т. А. Куликова. - 3.изд., испр. и доп. - М. : Academia, 2001. - 416 с.
11. Кудикіна Н. В. Ігрова діяльність дітей: теоретичні основи й методика педагогічного керівництва / Надія Василівна Кудикіна // Її величність ГРА: теорія і методика організації дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : [зб. статей] / за ред. Г. С. Тарасенко. — Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2009. — С. 8-21.
12. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкільця: У 3-х частинах: Навч.посіб.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 360 с.
13. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. - 5.вид., доп. і перероб. - К. : [б.в.], 2007. - 656 с.

4.3. Організація самостійної роботи студентів

Завдання для самостійної роботи.

1. Визначіть та охарактеризуйте предмет і методи дитячої психології на різних етапах її історичного розвитку.
2. Доведіть, що розвиток психіки дитини перших семи років – предмет дошкільної психології.
3. Доведіть, що дитяча психологія є частиною вікової психології. Складіть схему взаємозв'язків дитячої психології з іншими науками.
4. Систематизуйте та опишіть методологічні принципи психіки дитини.
5. Визначіть та охарактеризуйте основні завдання та закономірності психічного розвитку дитини.
6. Поясніть вислів К.Д Ушинського: «Если педагогика хочет воспитывать человека во всех отношениях, то она должна прежде узнать его тоже во всех отношениях».
7. опишіть та охарактеризуйте наступні педагогічні категорії: «людина», «особистість», «індивід», «індивідуальність», «розвиток особистості», «формування особистості».
8. Як основні біосоціальні характеристики дитини (стать, національність, вік) впливають на діяльність педагога?
9. «В особистість, - писав М.М.Рубінштейн, - входить все те, що об'єднується її самосвідомістю, все, що вона розфарбувала власним характером, органічною теплотою власного існування, чи буде це духовне, ідеальне, душевне, соціальне, тілесне». (Цит.: Козлова О.Н. Введение в теорию воспитания. – М.: Интерпракс, 1994. – С.191). *Але, очевидно, не все вище перераховане є рівнозначним. Якою повинна бути ієрархія даних понять?*
10. Ми погодилися з вами із тим, що знання особливостей розвитку людини як природної істоти педагогу необхідні, зокрема для правильної організації навчально-виховного процесу у школі. *Не зашкодити дитині!* – цей незаперечний закон педагогічної діяльності знають, ніби-то всі, однак. . . .

Делегати Всесоюзного з'їзду працівників народної освіти (грудень 1988 р.)отримали протягом реєстрації дуже пронизливий за звучанням та силою емоційно-морального впливу документ – «Відкритий лист лікаря вчителю», автор якого О.О.Дубровський, зокрема, відмічав: *«Наш досвід підтверджує, що найголовнішою причиною виникнення неврозів, таких як енурези, логоневрози, різноманітні тики, істерії, юнацькі гіпертонії, фобії, є школа, навчальний процес, пов'язаний з перевантаженням, нервовими переживаннями, перенапругою, дістресовими станами, а якщо заглибитись більше у суть справи, то все це можна виразити відсутністю установки на постійну занепокоєність охороною здоров'я учнів учителем!»*

Спираючись на власні знання та уявлення про біологічні закони, дією яких обумовлюються психофізіологічні зміни в людині, а також на власний учнівський та студентський досвід, спробуйте сформулювати перелік табу – заборон на те, що може нашкодити здоров'ю дитини, внести дисгармонію у її розвиток. Ці табу *слід представити у вигляді коротких тез – істин, які не потребують доведень.*

11. Напишіть твір « Я як індивід, особистість, індивідуальність». Виконання даного завдання вимагає від Вас застосувати Ваші здібності до рефлексії. Детально проаналізуйте якості власної особистості, охарактеризуйте її спрямованість, намагайтесь об'єктивно оцінити власні недоліки та переваги з точки зору майбутньої професії. Спробуйте прокоментувати їх (наприклад, чи співпадає Ваша думка з думкою ваших рідних, друзів, вчителів і т.д.).

12. Спробуйте проаналізувати, що Ви успадкували від батьків та Ваших предків. З цією метою побудуйте генеологічне дерево Вашої сім'ї. Особливу увагу зверніть на Ваші родинні задатки до певних видів діяльності.
13. Повість Р. Кіплінга «Мауглі» закінчується моментом, коли головний герой йде до людей. Він йде до них з важким серцем. Що чекає його серед людей? Чи побачать вони у ньому особистість? Чи зможе він вільно розвиватися серед людей? *Напишіть продовження казки з точки зору прибічників різних філософсько-психолого-педагогічних концепцій: біологічної, соціальної, біосоціальної та гуманістично-діалектичної.* Уявіть себе в якості апологета кожної із вищезазначених концепцій. Не забувайте, що апологет – це впевнений прибічник певної ідеї, вчення, який відстоюючи власну думку, вміє вибудовувати систему логічних доведень, знаходячи необхідні аргументи.
14. Спробуйте побудувати «Я-образ» Тома Соєра. Нагадаємо, що «образ-Я» - це система уявлень людини про себе – *реальну, себе – очікувану, себе – ідеальну.* Потім намагайтесь побудувати власний «Я-образ».
15. Поясніть на прикладах залежність результатів виховання від взаємодій зовнішніх та внутрішніх факторів розвитку особистості
16. Поясніть, чому індивід може стати особистістю тільки в людському суспільстві.
17. Поясніть причини затримки розвитку дітей у разі відсутності спілкування або при недостатньому спілкуванні з людьми.
18. Проаналізуйте взаємозв'язок факторів розвитку особистості.
19. Порівняйте специфіку процесу розвитку сільських та міських дітей. Виділіть переваги соціальних та природних факторів розвитку у місті і селі.
20. Проаналізуйте афоризми видатних педагогів та філософів про розвиток і формування особистості:
«...головне у всебічному розвитку особистості полягає у створенні реальних умов не тільки для розвитку, але й для реалізації усіх потенційних можливостей кожної людини»
Є.А.Ануфрієв.
«Кожна людина – це світ, який з нею народжується і вмирає» Г.Гейне.
21. Доведіть на прикладах, що виховання – провідний фактор розвитку та формування особистості.
22. Охарактеризуйте проблему вікової періодизації в педагогіці та психології. Здійсніть характеристику основних стадій розвитку людини.
23. Опишіть психолого-педагогічні особливості дитини дошкільного та молодшого шкільного віку. Визначіть спільні та відмінні особливості розвитку.
24. Визначіть та охарактеризуйте види діяльності молодшого школяра та їх вплив на розвиток особистості.
25. Дайте характеристику особливостям психофізіологічного розвитку шестирічної та семирічної дитини.
26. Визначіть та охарактеризуйте мету, завдання, зміст, методи виховання дітей дошкільного віку за основними напрямками: фізичне, розумове, моральне, трудове, естетичне. Результати оформіть у таблиці.
27. Розробіть лекцію для батьків на тему: «Гра як провідний вид діяльності дитини-дошкільника».
28. Визначити, систематизувати та охарактеризувати особливості методів і форм організації навчання дітей дошкільного віку.

Рекомендовані інформаційні джерела

V. Контроль якості знань студентів

- 5.1. Форми поточного контролю: усна відповідь, доповідь, конспектування, анотація, вправа, поточний тестовий модульний контроль, різні види завдань (репродуктивні, творчі, проблемні), самостійна робота.
- 5.2. Форми і методи підсумкового контролю: залік.
- 5.3. Критерії оцінювання знань студентів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

1. Актуальні проблеми дошкільного виховання [Текст] : міжвуз. зб. наук. праць / АПН України, Рівненський держ. педагогічний ін-т ; ред. А. М. Богуш, Т. І. Поніманська. - Рівне : [б.в.], 1997. - 176 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В. та ін. — К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
3. Богуславская З.М., Смирнова Е.О. Развивающие игры для детей младшего дошкольного возраста : Книга для воспитателей детского сада. – М.: Просвещение, 2001. – 207 с.
4. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі / А.М. Богуш, Н.В. Лисенко. – К., Знання 2002. – С. 36-49.
5. Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+).
6. Вікова психологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів [Текст] / К. В. Дубініна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т педагогіки і психології, Каф. психології і педагогіки. - Київ : Слово, 2017. - 175 с.
7. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. — 2-ге вид., переробл. та доповн. / Едуард Станіславович Вільчковський, Олександр Іванович Курок. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. — 428 с.
8. Власова О.І. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Власова. - К. : Либідь, 2005. - 400 с.

9. Гогоберидзе А.Г. Дошкольная педагогика с основами методик воспитания и обучения [Текст] : для бакалавров : учебник по направлению 050100 "Педагогическое образование" / под ред. А. Г. Гогоберидзе, О. В. Солнцевой. - 2-е изд., перераб. и доп. Москва [и др.] : Питер, 2015 - 460 с.
10. Гуцало Е. Педагогічна психологія. Практикум [Текст] : [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Емілія Гуцало ; Кіровогр. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград : Александрова М. В., 2013. - 202 с.
11. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. Керівник проекту В.О.Огневюк ; авт.кол.: Беленька Г. В., Богінч О. Л., Богданець-Білоskalенко Н. І. та ін.; Мін.осв. і науки України, Київ. Ун-т ім Б.Грінченка. – К. - 2016, 304 с.
12. Закон України «Про дошкільну освіту» / Верховна Рада України; Закон від 11.07.2001 № 2628-III, Документ 2628-14, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2016, підстава [911-19, 928-19, http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2628-14](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2628-14)
13. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ» Верховна Рада УРСР; Закон від 23.05.1991 № 1060-XII; Документ 1060-12, чинний, поточна редакція — Редакція від 08.07.2017, <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
14. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И.А. Зимняя. – [Изд. второе, доп., испр. и перераб.]. – М. : Издательская корпорация «Логос», 1999. – 382 с.
15. Карпенко Є. Психологія дошкільця [Текст] / Є. Карпенко // Вікова та педагогічна психологія: актуальні студії сучасних українських учених : Навчальний посібник / Є. В. Карпенко. - Дрогобич : Посвіт, 2014. - С. 6-25 .
16. Козлова С.А. Дошкольная педагогика [Текст] : учеб. пособие для студ. дошк. отделений и фак. сред. пед. учеб. заведений / С. А. Козлова, Т. А. Куликова. - 3.изд., испр. и доп. - М. : Academia, 2001. - 416 с.
17. Кудикіна Н. В. Ігрова діяльність дітей: теоретичні основи й методика педагогічного керівництва / Надія Василівна Кудикіна // Її величність ГРА: теорія і методика організації дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : [зб. статей] / за ред. Г. С. Тарасенко. — Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2009. — С. 8-21.
18. Кулачківська С. Сучасні психологічні вимоги до дитячого садка [Текст] / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільне виховання. - 2000.-№1. - С.18-19.
19. Л.Г.Подоляк Світ емоцій старшого дошкільника [Текст] / Подоляк Л.Г.; НПУ ім.М.П.Драгоманова // Психологія: Зб.наук.праць: Вип.4 (7). - К.,1999. - С.200-205.
20. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкільця: У 3-х частинах: Навч.посіб.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 360 с.
19. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Лисянська ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К. : [б.в.], 2002. - 210 с.
21. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. - 5.вид., доп. і перероб. - К. : [б.в.], 2007. - 656 с.
22. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ ст.. <http://zakon4.rada.gov.ua/>
20. Основы психологической антропологии [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. пед. уч.заведений / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. - М. : Школа-Пресс, 1995 .Кн. 1 : Психология человека: Введение в психологию субъективности. - [Б. м.] : [б.в.], 1995. - 384 с.
21. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / О. М. Степанов. - К. : Академвидав, 2011. - 413 с. - (Альма-матер).
22. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; [уклад.]: Н. Г. Матейчук, О. П. Степаненко. - Чернівці : Технодрук, 2014. - 239 с.
23. Педагогічна психологія. Лекції [Текст] : навч. посіб. / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. - 143 с.
24. Педагогічна психологія: дошкільний вік [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. С. Мельник ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Пед. ін-т. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. - 142 с.

25. Подоляк Л. Кулачківська С. Навіщо дошкільняті перехідний вік [Текст] : (Адаптація першокласників до навчання) / Кулачківська С., Подоляк Л. // Дошкільнє виховання. - 2001.- №5. - С.6-7.
26. Подоляк Л. Шестирічна дитина: яка вона? [Текст] / Подоляк Л., Карабаєва І. // Початкова освіта. - 2001.-№18,19. - С.4,С.4.
23. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. - К. : Академвидав, 2015. - 448 с. - (Альма-матер).
24. Приходько Ю.О. Розвиток відчуттів і сприймань у дітей дошкільного віку (сенсорний розвиток): навч. посіб. / ЮліяОлексіївна Приходько. – К.: НПУ ім. М. Драгоманова, 2001.
25. Розвиваємо, навчаємо, виховуємо дитину третього року життя : метоичний посібник / Кузьмук Л.І. та ін.; за ред. Т.І. Поніманської. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 568 с.
26. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник / Н.Гавриш, О. Брежнева, І.Кіндрат. О.Рейпольська ; за загальною редакцією О.Бреєвої. К. : Видавничий Дім «Слово», 2-15. – 176 с.
27. Савчин М.В. Педагогічна психологія [Текст] : навч. посібник / М. В. Савчин. - К. : Академвидав, 2007. - 422 с. - (Серія "Альма-матер"). - Бібліогр.: с. 417-422.
27. Смольникова Г. В. Розвиваємо у малят сенсорику та дрібну моторику / Галина Валентинівна Смольникова // Дошк. виховання. – 2010. – № 7. – С. 20-22.
28. Урунтаєва Г.А. Дошкольная психология: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. -- 5-е изд., стереотип. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. - 336 с.
28. Фізичний розвиток дітей в умовах дошкільного навчального закладу : методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України (Додаток до листа від 16. 08. 2010 № 1 / 9 – 563) // Дошкільнє виховання. – 2010. – № 9. – С. 9.

